

DAVID GARRIDO

11 de Setembre, elogi del Principat

Dissabte, la Diada, la del Principat malgrat commemorar una desfeta, però record perenne de la malvestat de la dinastia que encara regna a Espanya. Que lluny ens queda aquella enyoradissa arenga que dedicà Jaume II al seu fill Alfons quan partí cap a la conquesta de Sardenya, i que recordà orgullós Martí l'Humà a les Corts de Perpinyà de 1406: "Fill, jo us dó la bandera nostra antiga del Principat de Catalunya, la qual ha un singular privilegi que és ops que guardets bé; lo qual privilegi no és ras, falsificat, ni improvat, ans és pur e net e sens falsia e màcula alguna, e bullat ab bulla d'or. E és aquest, ço és, que, null temps, en camp on la nostra bandera reial sia estada, jamés no fo vençuda ni desbaratada; e açò per singular gràcia de nostre senyor Déu e per la gran feultat e naturalesa de nostres sotsmeses." Algú dirà que són coses del passat remot, petulància romàntica i macilenta de nacionalistes marrits, però, tanmateix, encara cou –i molt, inclòs ZP– als espanyols la pèrdua de Gibraltar, ara fa tres-cents anys, i precisament participada per catalans, i cap ni un de la Brunete mediàtica madrilenya parla de reivindicació forassenyada, mentre obvien la pèrdua de la Catalunya Nord uns anys abans.

Principat de Catalunya, denominació encertadíssima i bella, que presagiava el renaixement, tot reivindicant la doctrina del príncep com a *primus inter pares*, el primer ciutadà de la república, investit del poder per *consensus universorum* o compromís entre el monarca i la cosa pública. Emmirallat en la Roma clàssica surt, doncs, el Principat, com a model d'equilibri entre el rei i comte de Barcelona i les institucions que representen el país, no pas el príncep que casa amb la Blancaneus, o amb la Letizia, que tant se val. Estat sobirà, gelós de la seva autonomia, aconseguí imposar el criteri pactista al príncep, que esdevingué un ciutadà més, com quan Ramon Fiveller exigí a Ferran I el pagament de l'impost del vectigal, que Lorenzo Valla recollí en el panegíric biogràfic que dedicà al

primer Trastàmara, o anys abans, quan Alfons el Benigne etzibà a la seva muller castellana: "Reina, reina, el nostre poble és franc, e no és així subjugat com és lo poble de Castella, car ells tenen a nós com a senyor, e nós a ells com a bons vassalls e companyons."

Principat, en el cas català, no és sinònim de regió subjugada ni d'escenari de conte de fades. Tampoc no es deu a cap donació règia. El fonament jurídic de sobirania que el creà es bastí a mitjan segle XIV, i ja a les Corts de Perpinyà de 1350 el terme adopta ús oficial, com a garantia del pacte entre el rei i les institucions del país. I no us ho perdeu, el conegut lema "de Salses a Guardamar" ja era cosa d'aleshores i fou el mateix Pere III el Cerimoniós qui l'inventà a les Corts de Montsó de 1363: "De Tarassona entrò a Salses e de Salses entrò a Guardamar." I és que per als catalans d'aquell temps, del nord i del sud, de les muntanyes i de mar enllà, la unió de Principat, Aragó i regne valencià era un llegat imprescriptible dels grans avantpassats, la unió sacrosanta de la pàtria que Ramon Muntaner sabé traduir amb el símil de la mata de jonc, tot i que referit als reis catalans de Catalunya-València-Aragó, Mallorca i Sicília. El Principat assumí el lideratge de la unió, "Aragó, Aragó!" esdevingué crit de guerra dels almogàvers catalans i, quan tocà, acatà les decisions dels altres, com quan el 1412 s'entronitzà un Trastàmara per voluntat de valencians i aragonesos. Ni quan la crisi de 1462-1472 el Principat renuncià a la unitat i els reis "intrusos" (Enric de Castella, Pere de Portugal i Renat d'Anjou) foren proclamats d'Aragó per la Generalitat rebel.

Ull viu! Una Generalitat pactista, un govern fidel a les tradicions del passat, bastit sobre la retòrica jurídica que fins i tot justificava la violència armada contra la injustícia del príncep. No és aquest el cas en l'actualitat, o sí? De qualsevol manera, revolució, canvi no vol dir necessàriament violència, per molt que alguns tractin d'atemorir-nos amb suposa-

des catàstrofes si ens atrevim a trencar els lligams amb els veïns de Ponent.

Allà els espanyols, que ens diguin com vulguin. Tanmateix, encara hi ha qui vol convèncer-los que som –vaja, els de les quatre províncies castrades– una comunitat nacional, no de veïns ni de regants, o bé una nacionalitat històrica i que així consti als textos legals espanyols. No sé quin paper tindrem valencians i illencs en tot aquest afer, possiblement cap, tan ignorats de la catalanitat oficial des que l'Honorable Tarradellas aterrà al Prat. Avui dia, fins i tot amb tripartit, encara els locutors de TV3 no saben com designar –o sí que ho saben però ho dissimulen– el país complet dels mapes del temps.

Som –potser– la comunitat del Canigó, el nom de l'Euroregió anunciada pel Molt Honorable Maragall en la seva visita a Prada. És admirable la quantitat de subterfugis que s'utilitzen per no esmentar les paraules prohibides, com si s'averkonyissin. Perquè, és clar, i això és obvi, que Maragall té al cap els Països Catalans, però necessita d'afegiments (Aragó, Migjorn-Pirineus, Lluenguadoc) perquè passin desapercebuts, no sigui que els *mariachis* de Rajoy, tan sobrats a terres valencianes i balears, se li tirin a mata-degolla. Camps ja ha advertit que farà el cas del porc, i de Matas tampoc no n'esperem una altra cosa.

Principat, Illes, País Valencià, la mata de jonc del segle XXI, solar d'una nació que se sent unida malgrat asprors oficials i algun que altre renegat autòcton. Esperem que l'esperit del vell casal de Barcelona il·lumini els nostres polítics en la nova singladura que es presenta i que els canvis no signifiquin únicament rentar la cara a l'amo, tot fent valer aquella dita de Sal·lusti que diu "*pauci libertatem, pars magna iustos dominos volunt*", la qual, traduïda al nostre vulgar català, vindria a dir "pocs volen la llibertat, la majoria vol amos justos".

Feliç Diada.

David Garrido és historiador